

Yüzyılların ötesinden günümüz insanına seslenebilen Yunus Emre Gücü Türkçe, hayat suyu insan

Yunus Emre'yi, tasavvufa dayanan bir yeniden doğuşu anadil bilinciyle işleyen bir öncü saymak yanlış olmaz. Yunus Emre, insanın mutluluğunu yaşadığı dünyada arayan bir gönül eri, bir sevgi yalvacıdır.

ATILLA ÖZKIRIMLI

Türk dilinin, Türkçenin en büyük şairlerinden biri olan Yunus Emre'nin şiiri, halkın gönlünde ve dilinde yüzyıllarca yaşarlığını sürdürmesine karşın Divan şairleriyle Tanzimat ve Servet-i Fünun şairlerince önemsenmemiş, dahası küçümsenmiştir. **Aşıkpaşazade**'den başlayarak Osmanlı tarihlerinde büyük bir mutasavvıf olarak anılan Yunus Emre'yi **Sehi, Latifi** gibi tezkire yazarları şair olarak anmazlar. Divan şairlerinin ölçülerine göre de şair değildir o. Avamın hoşlandığı şiirler söyleyen bir dervıştır.

Bunun nedeni Yunus Emre'nin şiirlerinin genelde dinsel bir öz içermesi ve eğitici bir nitelik taşımasıdır. Ama en önemlisi, bu şiirlerin dilinin, söyleyiş ve biçim özelliklerinin egemen şiir anlayışına ters düşmesidir. Şiiri bir tür söz oyununa indirgeyen ve soyut bir mazmunlar dünyasına kapanan Divan şairinin Yunus Emre'yi dışlaması, Türkçeye yabancılaşmasının sonucudur bir bakıma. Bu tavır, egemenliğini belli bir dinsel görüşe dayanarak sürdüren yönetici sınıfla bütünleşmeye, Yunus Emre'yi yok saymaya, giderek Yunus Emre'nin düşüncesini yok etmek istemeye yol açacaktır. Şeyhülislam **Ebussuud**'un, bir zaviyede Yunus'un "**Cennet cennet dedikleri / Bir ev ile birkaç huri / İsteyene ver sen anı / Bana seni gerek seni**" ilahisiyle göğüslerini dövüp garip hareketler yapanlar konusunda verdiği bir fetvada cennet hakkındaki sözlerin dinsizlik olduğunu ve bunu söyleyenlerin öldürülmeleri-

"YUNUS EMRE" ORATORYOSU — Besteci Ahmet Adnan Saygun (sağda), "Yunus Emre" oratoryosunun yıllar önceki seslendirilişlerinden birinde. Oratoryo, Yunus Emre Kültür ve Sanat Haftası kapsamında bugün İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde seslendirilecek. İstanbul Devlet Opera ve Balesi Korosu'nu Hikmet Şimşek yönetecek.

nin gerektiğini bildirmesi bu tavrın en tipik örneğidir. Tasavvuf karşısındaki bu hoşgörüsüzlük egemen dinsel görüşle, resmi ideolojiyle çatışan bütün düşünsel çabaları engellemiş, bir anlamda özgür düşüncenin, bilimin gelişmesini önlemiş, Batı Rönesans'ta **Aydınlanma** dönemine girerken Osmanlı'nın başka bir ortaçağa gömülmesine yol açmıştır.

Bu açıdan bakıldığında Yunus Emre'yi, tasavvufa dayanan bir yeniden doğuşu anadil bilinciyle işleyen bir öncü saymak yanlış olmaz. Ne sıradan bir dervıştır o, ne de düşüncelerini, inançlarını yaymaya çalışan bir tarikat şeyhi. Ne bağınaz bir sofudur, ne de savunduğu dinsel görüşlerle insanı köleleştirmeyi amaçlayan bir din adamı. İnsanın mutluluğunu yaşadığı dünyada arayan bir gönül eri, bir sevgi yalvacıdır. Anadolu'da kargaşanın egemen olduğu bir dönemde birlik düşüncesini, sevgiyle birleşmeyi işlemiş, şiirinin yük-

lendiği işlev onu Türkçeye yöneltmiş, şiir dilini halkın kullandığı sözcükler, deyimler ve kavramlarla zenginleştirmiştir.

Şiirlerinin genel bir değerlendirilmesini yapmak gerekirse, Yunus Emre tasavvufu, İslam düşüncesiyle beslenen dizelerinde insanın kendisiyle, nesnelere, Tanrıyla ilişkilerini işlemiş; ölüm, doğum, yaşama bağlılık, Tanrısal adalet, insan sevgisi gibi konuları konuşulan dille, yalnız bir söyleyişle dile getirmiştir. Sevgi, umut ve inanç iç içe, durmaksızın birbirine dönüşerek onun şiirinin özünü oluşturur. En belirgin özelliği karmaşık felsefi sorunları, birlik (tevhid), yaradılış, evrenin var oluşu gibi tasavvufun ana konularını bir anlam bütünlüğü, duygu sürekliliği içinde, yapmacığa, söz oyunlarına kapılmadan, doğaçtan söylercesine şiirleştirmesidir. İç uyumu gözetip dizeler arasında anlam bağlantıları kurarak, insanı geçmiş-şimdi gelecek sürecinde duygu, düşünüş

ve davranışlarıyla bütün olarak işler Yunus Emre. Şiirinin bu öz ve biçim özellikleri onun halkça benimsenmesine, şiirlerinin bestelediklerinde okunmasına, kendisinden sonra başka Yunusların türemesine, Türk şiirinde "**Yunus tarzı**" denilen bir değer ölçüsünün oluşmasına yol açar.

Doğrudur, Yunus Emre'nin şiirinin düşünsel temelini tasavvuf, yalnız tasavvuf da değil genel anlamda çağına egemen olan ideoloji ve kültür oluşturur. Ama onun bütün baskılara karşın yaşarlığını sürdürmesi ve her tür engeli aşarak yüzyılların ötesinden günümüz insanına seslenebilmesi, bu düşünsel temelle sınırlanmayacağı, şiirinin çağları ve kalıplaşmış düşünceleri aşan insanı bir öz içerdiğini gösterir. Yunus Emre'nin hayat suyu insandır. Ölümsüzlüğünün sırrıdır bu. Bir de şiirlerinin dili kuşkusuz. Gücünü Türkçeden alan, Türkçeyle yaşayan bir şairdir o.

Yunus Emre Kültür ve Sanat Haftası

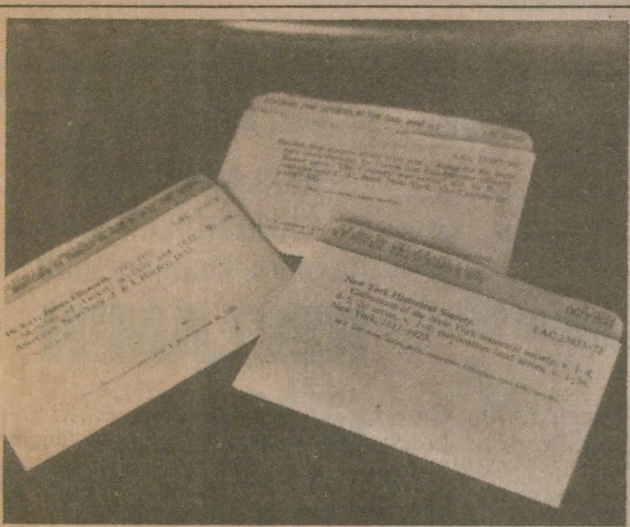
Kültür Servisi — 6-10 Mayıs günleri arasında düzenlenen geleneksel "**Yunus Emre Kültür ve Sanat Haftası**" kapsamında bugün İstanbul'da Atatürk Kültür Merkezi'nde çeşitli etkinlikler gerçekleştirilecek. Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nce düzenlenen "**Yunus Emre'de İnsan Sevgisi**" konulu panel saat 14.00'te yapılacak. Atilla Özkırmılı'nın yöneteceği panele konuşmacı olarak **Dr. Hıfzı Topuz, Cevdet Kudret, Vedat Günyol, Recep Bilginer** ve **Prof. Dr. İnal Cem Aşkun** katılacaklar. Aynı panel yarın Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde saat 14.30'da yinlenecek.

Öte yandan, bugün saat 17.00'de İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde **Ahmet Adnan Saygun**'un "**Yunus Emre**" Oratoryosu, İstanbul Devlet Opera ve Balesi Korosu'nca **Hikmet Şimşek** yönetiminde seslendirilecek. Saat 21.00'de **Ayla Algan, Yunus Emre**'nin şiirlerini "**Sevelim Sevelelim**"

Yunus Emre: Münif Fehimin çizgisinden

başlığı altında sunacak. Ayla Algan, "**Sevelim Sevelelim**" dinletisini daha sonra Eskişehir'de de yinleyecek.

Üniversitelere mikrofiş kütüphanesi

Merkezi Chicago'da bulunan Encyclopaedia Britannica, Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi'ne 19.000 cildi içeren bir mikrofiş kütüphanesi armağan etti. 52 kişilik bir danışmanlar komitesince, 1914 öncesinde yayımlanmış 300.000 yapıt arasından seçilen kitaplar daha çok Amerikan edebiyatı, tarih, sosyoloji ve kültür konularını içeriyor. 7,6x12,7 santimetrelik fişlere 2500 sayfalık kitaplar da işlenebiliyor. Yapıtların arşivlenmesi konusunda büyük kolaylıklar sağlayan mikrofişler, bilgisayarlarda istenilen büyüklüğe getirilerek okunabiliyor.

